

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den XXX
[...] (2015) XXX draft

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Översyn av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EU av den 19 maj 2010 om märkning och standardiserad produktinformation som anger energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser

1. RAPPORTENS SYFTE

I energimärkningsdirektivet (2010/30/EU)¹ fastställs att kommissionen senast den 31 december 2014 ska se över direktivets ändamålsenlighet och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. Det föreskrivs också att en rapport om delegerade befogenheter ska läggas fram senast den 19 juni 2015 och att en sammanfattning ska göras av de marknadsövervakningsrapporter som medlemsstaterna måste lägga fram vart fjärde år.

I 2012 års rapport² om översynen av ekodesigndirektivet (2009/125/EG)³ fastställdes att ingen omedelbar ändring av direktivet behövdes, men att det fanns specifika aspekter där underlaget var otillräckligt vid tidpunkten för översyn och att dessa skulle kunna tas upp i samband med översynen av energimärkningsdirektivet 2014. Det rör sig om genomförandeåtgärderna och de harmoniserade standardernas ändamålsenlighet och en ökad samordning av genomförandet av de två direktiven.

Denna rapport uppfyller dessa krav.

2. BEDÖMNING AV ÄNDAMÅLSENLIGHET, EFFEKTIVITET, ENHETLIGHET, EUMERVÄRDE OCH RELEVANS

Direktiven om energimärkning och ekodesign har följande syften:

- Energieffektivare produkter och bättre miljöskydd.
- Fri rörlighet för energirelaterade produkter inom Europeiska unionen.
- Information som hjälper konsumenterna att välja effektivare produkter.

Utvärderingen⁴ visar följande:

1. De gällande bestämmelserna om ekodesign och energimärkning är ändamålsenliga i den meningen att de ger påtagliga och omfattande energi- och kostnadsbesparingar. Den efterhandsutvärdering som gjordes under översynen av de energimärkningsbestämmelser som funnits sedan 1990-talet visade att marknaden snabbt utvecklats mot ökad effektivitet inom de produktgrupper som omfattats av mest märkning. Man uppskattar att genomförandet av de två direktiven resulterar i att 175 miljoner ton primärenergi per år kommer att kunna sparas 2020 (omkring 15 % av dessa besparingar beror på energimärkningsåtgärder, medan omkring hälften av produktgrupperna endast omfattas av ekodesignbestämmelserna). Detta motsvarar energibesparingar på 19 % för dessa produkter jämfört med en oförändrad energianvändning. Dessa bestämmelser kommer att stå för nästan hälften av det tjugoprocentiga energieffektivitetsmålet 2020. Beroendet av energiimport skulle minska med

¹ EUT L 153, 18.6.2010, s. 1.

² COM(2012) 765 final.

³ EUT L 285, 31.10.2009, s. 10.

⁴ Se kommissionens rapport (SWD (2015) 143).

23 % för naturgas och med 37 % för kol. Totalt beräknas de nuvarande bestämmelserna om ekodesign och energimärkning år 2020 ge besparingar på 100 miljarder euro per år för slutanvändarna av produkterna, genom sänkta energikostnader (vilket innebär att varje hushåll kan spara 400–500 euro per år).

2. Det finns inga hinder för den fria rörligheten för energirelaterade produkter på Europeiska unionens inre marknad.
3. Fördelarna överstiger kostnaderna för både företagen och för samhället som helhet. Det är tillverkarna som först får bära kostnaderna för kraven och märkningen, men dessa förs sedan vidare till slutanvändarna (hushåll och andra företag) vars kostnadsbesparingar till följd av minskad energianvändning vida överstiger de initiala inköpskostnaderna. Det finns inga detaljerade uppgifter för EU som helhet. För Förenade kungariket har kostnads-nyttoförhållandet beräknats till 3,8 för de bestämmelser som gällde 2012.⁵
4. Den stora majoriteten konsumenter (omkring 85 %) känner igen energimärkningen, förstår den och beaktar den vid inköpsbeslut.
5. Införandet av A+ och högre klasser enligt 2010 års direktiv om energimärkning innebär att energimärkningen blev mindre effektiv i fråga om att motivera konsumenterna att köpa effektivare produkter. Den ändrade utformningen, som innebär att man använder ytterligare plustecken för högre energieffektivitetsklasser än A, är mindre effektiv för att motivera inköp av energieffektivare produkter än den ursprungliga A–G-skalan. Konsumentforskning visar att den nya skalan är begriplig för konsumenterna, men att den samtidigt har minskat deras vilja att betala mer för effektivare produkter, eftersom skillnaden mellan A+ och A+++ upplevs som mindre motiverande än skillnaden mellan C och A.⁶ En del av de symboler som används för andra parametrar är också svåra att förstå, t.ex. ”Logotyp – brytare” på märkningen av tv-apparater och symbolen för torkeffektiviteten på diskmaskiner.⁷
6. Det finns en trend som går mot inköp av större produkter, som visserligen är energieffektiva och därmed uppfyller kraven för en hög energiklass, men som samtidigt har en betydligt högre energiförbrukning i absoluta tal än mindre apparater av samma typ.

⁵ Detta kan jämföras med 3,0 i genomsnitt för 17 andra miljöpolitiska instrument. Kostnads-nyttoförhållandet inkluderar tillverkarnas kostnader för att producera etiketter och uppfylla kraven, kostnaderna för kontroll av efterlevnaden och slutkonsumenternas minskade utgifter till följd av sänkt energiförbrukning. Det inkluderar inte sådana vinster som är svåra att kvantifiera, som större vinstmarginaler för dyrare effektiva produkter, främjande av innovation, bidrag till försörjningstryggheten och det faktum att konkurrensen från billiga och sämre produkter försvinner från marknaden när samma spelregler gäller för alla. UK Department for Environment, Food and Rural Affairs, *Emerging Findings from Defra’s Regulation Assessment First update covering 2012*, februari 2015.

⁶ Mer information finns i *London Economics & Ipsos Mori, A study on the impact of the energy label – and of potential changes to it – on consumer understanding and on purchase decisions, 2014*: <http://ec.europa.eu/energy/en/studies>.

⁷ Ecofys, *Evaluation of the Energy Labelling Directive and specific aspects of the Ecodesign Directive: Background report I: Literature review*, december 2013.

7. De nationella marknadsövervakningsmyndigheternas svaga tillsyn bidrar också till bristande efterlevnad, vilket uppskattas minska energibesparingarna med omkring 10 % jämfört med vad som är möjligt. Se även avsnitt 3.
8. När det gäller vissa produkter har åtgärderna visat på en ambitionsnivå som är alltför låg i förhållande till vad som är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.
9. Även om vissa åtgärder har inriktats på andra miljökonsekvenser än energi i användningsfasen finns det potential för ytterligare minskningar på det området. Det gäller t.ex. aspekter som rör hållbarhet, reparerbarhet, återanvändning, materialåtervinning, återvinning, återvunnet innehåll, användning av prioriterade material samt farliga ämnen.
10. När det gäller effektivitet är beslutsprocessen alltför utdragen (i genomsnitt tar den 49 månader), vilket ibland leder till att det tekniska och förberedande arbetet hunnit bli föråldrat när besluten väl fattas, särskilt när det gäller elektroniska produkter under snabb utveckling.
11. De två direktiven kompletterar varandra och genomförs i stort sett på ett enhetligt sätt.
12. För ett antal produkter är de lägre energimärkningsklasserna tomma, eftersom ekodesignåtgärderna har inneburit att lågpresterande modeller förbjudits och tillverkarna har anpassat sig till den tekniska utvecklingen genom att tillverka allt effektivare produkter. För ett antal produktkategorier förekommer det här problemet också i högre energimärkningsklasser. I de mest extrema fallen (tvättmaskiner, kylskåp och diskmaskiner) omfattar energimärkningen klasserna A+++ till D, men det är endast klasserna A+++ , A++ och A+ som fortfarande får släppas ut på marknaden. Utan en fullständig A–G-jämförelse undergrävs märkningens relevans för konsumenterna.
13. Mervärdet för EU ligger i att det harmoniserade regelverket sänker kostnaderna för tillverkarna och gör EU till en föregångare inom internationell lagstiftning och standardisering.
14. Politiken har fortsatt relevans när det gäller att uppnå EU:s energieffektivitetsmål för tiden efter 2020. Den kan också bidra till resurseffektivitet och till kretsloppsekonomin.
15. Konsumentinformation är grundläggande även i den digitala tidsåldern. Bestämmelserna om energimärkning har nyligen ändrats så att energimärkningen ska visas även på internet⁸.
16. När det gäller kravet att reklam ska innehålla en hänvisning till produktens energieffektivitetsklass (artikel 4 c) kan dess effekter inte kvantifieras, men utvärderingen visar att kravet tacklade en reell informationsbrist på marknaden.

⁸ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 518/2014 av den 5 mars 2014 om ändring av kommissionens delegerade förordningar (EU) nr 1059/2010, (EU) nr 1060/2010, (EU) nr 1061/2010, (EU) nr 1062/2010, (EU) nr 626/2011, (EU) nr 392/2012, (EU) nr 874/2012, (EU) nr 665/2013, (EU) nr 811/2013 och (EU) nr 812/2013 vad gäller märkning av energirelaterade produkter på internet, EUT L 147, 17.5.2014, s. 1.

17. Kraven på offentlig upphandling (artikel 9.1) utvärderades redan 2011 och utgick därefter från energimärkningsdirektivet för att i stället införas i energieffektivitetsdirektivet i modifierad form⁹.

18. De senaste årens rapportering i media visar att man varit för dålig med att kommunicera bestämmelsernas positiva effekter.

3. SAMMANFATTANDE RAPPORT OM MARKNADSÖVERVAKNING

År 2014 lämnade medlemsstaterna rapporter till kommissionen om sin marknadsövervakning under perioden 2009–2013, på grundval av kommissionens mall.

Rapporterna visar att marknadsövervakningen på området energimärkning och ekodesign var minimal eller obefintlig i ungefär en tredjedel av medlemsstaterna. Kommissionen har fört samtal med medlemsstaterna om denna fråga, och antalet medlemsstater med låg aktivitet minskar.

Antalet kontroller och kontrollerade produktmodeller har ökat betydligt under perioden 2009–2013, eftersom ekodesign- och energimärkningsåtgärderna har omfattat allt fler produktgrupper under perioden. Antalet medlemsstater som utför laborietester av produkterna ökade från endast en handfull till nästan hälften. Även om produkttester bara är ett sätt att kontrollera att kraven uppfylls är sådana viktiga, eftersom tester i slutändan är det enda sättet att fastställa om en produkt uppfyller minimikraven för ekodesign och/eller om energimärkningsklassen anges korrekt. En anledning till att inte alla medlemsstater utför produkttester i laborier är att det är dyrt. Det är antagligen också anledningen till att en stor andel av testerna utförs på mindre anordningar, såsom externa nättaggregat och lampor, eller för att kontrollera att kraven på standbyläge och frånläge uppfylls.

Den efterlevnadsgrad som konstaterats av marknadsövervakningsmyndigheterna varierar mellan olika medlemsstater, produkter och år. 5–40 % av produkterna bjuds ut till försäljning utan att vara försedda med energimärkning eller med bristfällig energimärkning (t.ex. med märkning som inte syns tydligt, fel etikett eller angivelser som inte överensstämmer med laborietesterna). När det gäller ekodesign brukar det konstateras att 10–50 % av produkterna som kontrolleras och/eller testas inte uppfyller kraven. Normalt sett är andelen överträdelser som konstateras av myndigheterna högre än andelen på marknaden som helhet, eftersom marknadsövervakningen inriktas på märken eller affärer där brister misstänks eller där det finns en känd historia av bristande efterlevnad. Totalt kan den bristande efterlevnaden på marknaden uppskattas till 20 %, vilket innebär att ungefär 10 % av de planerade energibesparingarna går förlorade (16 miljoner ton primärenergi per år).

4. DELEGERADE BEFOGENHETER

Både ekodesigndirektivet och energimärkningsdirektivet är ramdirektiv som fastställer allmänna bestämmelser och principer och ger kommissionen befogenhet att anta mer detaljerade rättsakter i samordning med medlemsstaterna. I båda direktiven fastställs villkoren för hur kommissionen ska utöva denna befogenhet. Enligt energimärkningsdirektivet ska sådana akter ha formen av delegerade akter¹⁰ som

⁹ Direktiv 2012/27/EU, EUT L 315, 14.11.2012, s. 1.

¹⁰ Artikel 290 i EUF-fördraget.

diskuteras med medlemsstaterna i en expertgrupp. För ekodesigndirektivet handlar det om genomförandeåtgärder som antas enligt det s.k. kommittéförfarandet där medlemsstaterna röstar med kvalificerad majoritet i en föreskrivande kommitté. En delegerad akt om energimärkning av en viss produkt brukar antas parallellt med en genomförandeåtgärd för ekodesign, där man anger energieffektivitetskraven för samma produktgrupp. På så sätt garanteras att de två åtgärderna har samstämmiga effekter.

Expertgruppen för energimärkning, som inrättades av kommissionen i december 2012¹¹, ersätter den föreskrivande kommittén för energimärkning av energianvändande produkter, som existerade inom ramen för det ursprungliga energimärkningsdirektivet 92/75/EEG. Expertgruppen har diskuterat alla energimärkningsåtgärder som hittills antagits enligt direktiv 2010/30/EU, vilket säkerställer att medlemsstaterna konsulteras på ett tillfredsställande sätt. Hittills har tolv delegerade akter¹² om energimärkning antagits. Varken Europaparlamentet eller rådet inkom med några invändningar mot de delegerade akter som antagits av kommissionen inom den gällande fyramånadersfristen. De delegerade akterna offentliggjordes sedan i *Europeiska unionens officiella tidning* och trädde i kraft kort därefter.

Kommissionen anser att delegeringen av befogenheter på energimärkningsområdet på ett effektivt sätt bidrar till fastställandet av de detaljerade bestämmelser som behövs för energimärkningen av produkter och apparater. Den anser också att den har utövat sina delegerade befogenheter enligt energimärkningsdirektivet på ett korrekt sätt.

5. SLUTSATS

På grundval av utvärderingens resultat anser kommissionen att energimärkningsdirektivet bör revideras. Ett lagstiftningsförslag om översyn av energimärkningsdirektivet åtföljer denna rapport. Man bör i synnerhet åtgärda märkningens minskade effektivitet (punkterna 5 och 12 i avsnitt 2) och den svaga kontrollen av efterlevnaden (punkterna 5 och 7 i avsnitt 2, avsnitt 3).

När det gäller ekodesigndirektivet krävs inga lagstiftningsändringar för att åtgärda de problem som identifierats under utvärderingen. Det är möjligt att på ett mer systematiskt sätt inkludera andra miljöeffekter än energi i användarfasen (t.ex. hållbarhet, återvinningsbarhet, reparerbarhet) utan att behöva ändra den rättsliga ramen.

För att förbättra förståelsen av energimärkningen (avsnitt 2, punkt 5) ämnar kommissionen utföra konsumenttester i samband med utvecklingen av produktspecifik energimärkning, för att bland annat se till att symbolerna och märkningen som helhet är begripliga.

För att förbättra kontrollen av efterlevnaden (avsnitt 2, punkt 7) avser kommissionen också att främja ytterligare samarbete mellan de nationella marknadsövervakningsmyndigheterna genom Adco-grupperna (grupperna för

¹¹ Expertgruppen, kod E02854.

¹² https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/list_of_energ_labelling_measures_3.pdf. Observera att ytterligare en energimärkningsåtgärd har antagits för att ändra den gällande lagstiftningen om hur energimärkningen ska anges på internet.

administrativt samarbete) för ekodesign och energimärkning samt genom särskilda gemensamma projekt som det EU-finansierade projektet ”EEpliant”¹³.

När det gäller den utdragna beslutsprocessen som identifieras i avsnitt 2 (punkt 10) har kommissionen för avsikt att se till att anmälan av förslag till delegerade förordningar till Världshandelsorganisationens medlemmar, i enlighet med avtalet om tekniska handelshinder, görs redan i ett tidigare stadium av beslutsprocessen, parallellt med samtalen i samrådsforumet¹⁴.

För elektroniska produkter krävs en grundlig analys av alla utmaningar förbundna med den snabba utvecklingen på marknaden (avsnitt 2, punkt 10) och avsaknaden av en tydlig koppling mellan inköpspris och energieffektivitet. Kommissionen planerar att göra en sådan översyn under 2016 inom ramen för utvärderingen av EU:s Energy Star-program och kommer då även att behandla sådan elektronisk utrustning som inte omfattas av programmet.

Slutligen kommer kommissionen att fortsätta att förbättra kommunikationen kring de produktspecifika ekodesign- och energimärkningsåtgärderna för att på så sätt öka allmänhetens kunskaper om och acceptans av politiken.

¹³ http://www.prosafe.org/images/Documents/EEPLIANT/EEPPLIANT_Press_release_v2.pdf

¹⁴ I dag anmäls bestämmelsen till Världshandelsorganisationen (WTO) först efter samrådet mellan kommissionens tjänstegrenar. Kallelserna till den föreskrivande kommittén och expertgruppen för energimärkning får inte sändas före utgången av den 60 dagar långa WTO-anmälningsperioden. Det här innebär i praktiken att processen stoppas i tre till fyra månader på grund av WTO-anmälan.